

คู่มือ

การจัดการซื้อร้องเรียน

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ การจัดการข้อร้องเรียนจนได้ข้อยุติ ให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ จำเป็นจะต้องมีขั้นตอน / กระบวนการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

สารบัญ

	หน้า
ช่องทางการร้องเรียน	๑
เอกสารหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนต้องใช้	๒
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๒
มาตรการคุ้มครองผู้ร้องหรือผู้เป็นพยาน	๓
มาตรการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา	๓
การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ	๔
การอุทธรณ์และการร้องทุกข์	๘

หลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการเรื่องร้องเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

การร้องเรียนของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา กำหนดช่องทางการร้องเรียน ขั้นตอนการปฏิบัติ และเอกสารหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนต้องใช้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ช่องทางการร้องเรียน

การร้องเรียนหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ผู้ร้องเรียน มีช่องทางการร้องเรียน ๒ ช่องทาง ได้แก่ การร้องเรียนโดยตรงต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา และการร้องเรียนผ่านหน่วยงานอื่น ๆ

๑.๑ การร้องเรียนโดยตรงต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
กระทำได้ดังนี้

๑.๑.๑ การร้องเรียนทางโทรศัพท์ ๐๓๘-๕๑๑๓๖๓ ต่อ ๑ /โทรสารหมายเลข ๐๓๘-๕๑๓๒๗๙ หรือโทรศัพท์สายตรงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๙๐๕๗ ๐๒๑๑ หรือกลุ่มกฎหมายและคดี หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๔๕๕๑ ๕๖๙๓

๑.๑.๒ การร้องเรียนด้วยตนเองเป็นหนังสือหรือร้องเรียนด้วยวาจา โดยตรงที่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา หรือกลุ่มกฎหมายและคดี

๑.๑.๓ การร้องเรียนทางไปรษณีย์ โดยระบุหน้าซองถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ที่อยู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เลขที่ ๔๑๐/๑ ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐

๑.๑.๔ การร้องเรียนผ่านตู้รับเรื่องราวร้องเรียน /ร้องทุกข์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

๑.๑.๕ การร้องเรียนผ่านทาง Facebook เว็บเพจ สพม.ฉช

๑.๒ การร้องเรียนผ่านหน่วยงานอื่นๆ เช่น

๑.๒.๑ การร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๒.๒ การร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

๑.๒.๓ การร้องเรียนต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

๑.๒.๔ การร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

๑.๒.๕ การร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

๑.๒.๖ การร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ป.ป.ท.)

๒. เอกสารหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนต้องใช้

เอกสารหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนต้องใช้การร้องเรียนไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานใด ๆ ของผู้ร้องเรียน ยกเว้นผู้ร้องมีสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ร้องเรียน หลักฐานที่ระบุที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้โดยสะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์

๓. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ ๑ กลุ่มอำนวยการ รับเรื่องร้องเรียนลงทะเบียนระบบสารบรรณทะเบียนรับ-ส่งเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ แจ้งกลุ่มกฎหมายและคดี พิจารณาดำเนินการกรณีเป็นหนังสือ “ลับ” ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่จะเป็นผู้ที่ทำการเปิดซองเอกสาร “ลับ” ดังกล่าวและมอบหมายผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล เพื่อลงทะเบียนระบบสารบรรณทะเบียนรับ-ส่ง เรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ แจ้ง งานวินัยและนิติการ พิจารณาดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๒ กลุ่มกฎหมายและคดี ลงทะเบียนระบบสารบรรณทะเบียนรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ บันทึกรายงานเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่พิจารณามอบหมายการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริงโดยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖๐ วัน

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน เสนอสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงผ่านนิติกร กลุ่มกฎหมายและคดี เพื่อพิจารณานำเสนอ

ขั้นตอนที่ ๔ นิติกร กลุ่มกฎหมายและคดี ผู้รับผิดชอบสรุปข้อเท็จจริงตามที่ผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ เพื่อพิจารณา ตามขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ ๕

- กรณีไม่มีมูลเสนอให้ยุติเรื่อง แจ้งผลการพิจารณาแก่ผู้ร้องเรียน (กรณีทราบชื่อ/ที่อยู่ของผู้ร้อง) หรือหน่วยงานที่มีหนังสือแจ้งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมาให้ พิจารณาดำเนินการ
- กรณีมีมูล เห็นควรเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการทางวินัย (อย่างร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง)

๔. มาตรการคุ้มครองผู้ร้องหรือผู้เป็นพยาน

๑. เมื่อมีการร้องเรียน ผู้ร้องเรียนและผู้เป็นพยานจะไม่ถูกดำเนินการใด ๆ ที่กระทบต่อหน้าที่การงานหรือการดำรงชีวิต หากจำเป็นต้องมีการดำเนินการใด ๆ เช่นการแยกสถานที่ทำงานเพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้องเรียนผู้เป็นพยานและผู้ถูกกล่าวหาพบปะกัน เป็นต้น แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียนหรือผู้เป็นพยาน

๒. ข้อร้องขอของผู้เสียหาย ผู้ร้องเรียน หรือผู้เป็นพยาน เช่น การขอย้ายสถานที่ทำงานหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรได้รับการพิจารณาจากบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามความเหมาะสม

๓. ให้การคุ้มครองผู้ร้องเรียนมิให้ถูกกลั่นแกล้ง

๕. มาตรการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา

๑. ในระหว่างการร้องเรียน ยังไม่ถึงว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิด ให้ความเป็นธรรมและให้ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคลากรอื่น

๒. ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่ รวมทั้งสิทธิในการแสดงเอกสาร/พยานหลักฐานในการแก้ข้อกล่าวหา

๖. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้ใด และสั่งยุติเรื่อง งดโทษ ลงโทษ หรือสั่งให้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้มีการรายงาน การดำเนินการทางวินัย หรือการสั่งให้ออกจากราชการนั้น ไปยังผู้บังคับหรือองค์คณะบุคคลผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อการตรวจสอบควบคุมมาตรฐานการดำเนินการทางวินัย การสั่งลงโทษ หรือการสั่งให้ออกจากราชการ ให้เป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม โดย กศจ. มีอำนาจพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง และการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง ดังต่อไปนี้

การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

๑. กรณีที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด และได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนแก่ผู้นั้นแล้วรวมถึงกรณีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือเกินอำนาจหน้าที่ ก็ให้รายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานและพิจารณา ตามอำนาจหน้าที่โดยพิจารณาตรวจสอบว่าการดำเนินการทางวินัยนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าการดำเนินการทางวินัย หรือสั่งลงโทษยังไม่เหมาะสมก็มีอำนาจสั่งงดโทษ หรือลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลงเพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิมหรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติม หรือหากเห็นว่าไม่มีความผิดให้สั่งยกโทษ แล้วให้รายงาน กศจ.พิจารณา

แต่หากเห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง โดยอาจสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้

๒. กรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด และได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนแก่ผู้นั้นแล้ว ให้รายงาน กศจ. พิจารณา

๓. ในกรณีที่ กศจ. พิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยแล้ว มีมติ ยุติเรื่อง งดโทษ ลงโทษ เพิ่มโทษ หรือมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น เมื่อดำเนินการแล้วให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หากพิจารณาแล้วเห็นชอบกับการพิจารณาของ กศจ. ให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่กรณีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นขัดแย้งกับมติของ กศจ. โดยเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี หรือแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนด ต้องเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติไปตามนั้น

การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

๑. กรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง โดยคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เสนอ กศจ. พิจารณาผลเป็นประการใดให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเป็นผู้สั่งตามมติ แล้วจึงรายงานไปยัง ก.ค.ศ.

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าไม่มีความผิดหรือเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษแล้ว ต้องรายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่เกินโทษเกินกว่าอำนาจของตนให้รายงานไปยังผู้มีอำนาจ

๓. กรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการหรือ ได้รับรายงานตาม ๒.๒ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว โดยหากเห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการลงโทษยังไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ก็มีอำนาจเปลี่ยนแปลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ เมื่อเปลี่ยนแปลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งแล้ว ให้รายงาน กศจ. พิจารณา หรือในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้เสนอ กศจ. พิจารณาเพิ่มโทษ เป็นปลดออกจากราชการ หรือไล่ออกจากราชการ

๔. เมื่อ กศจ. พิจารณามีมติยุติเรื่อง งดโทษ ลงโทษ หรือมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งแล้วปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น แล้วรายงาน ก.ค.ศ. เมื่อพิจารณาพร้อมสำนวนการสอบสวน

๕. เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น และให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด

การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ

ตามมาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนดเหตุการณ์ออกจากราชการไว้ ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่เป็นโทษทางวินัย เนื่องจากกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ตามมาตรา ๑๐๗(๕)

๒. กรณีที่ให้ออกจากราชการโดยไม่เป็นโทษทางวินัย มี ๒ กรณี

๒.๑ กรณีไม่ถูกสั่งให้ออก ได้แก่ ตาย พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ ลาออก ตามมาตรา ๑๐๗ และการลาออกจากราชการและได้รับอนุญาตให้ลาออกหรือลาออกมีผลตามมาตรา ๑๐๔

๒.๒ กรณีถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ได้แก่

(๑) ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๓๐(๑)(๔)(๕)(๗)(๘) หรือ (๙) เช่น เป็นคนไร้ความสามารถล้มละลาย บกพร่องในศีลธรรมอันดี ฯลฯ

(๒) ขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๒ อยู่ก่อน

(๓) ขาดคุณสมบัติพิเศษตามมาตรา ๔๘ อยู่ก่อน

(๔) ถูกสั่งให้ออกฯ ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการหรือเตรียมความพร้อมฯ

(๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ ตามมาตรา ๑๑๐ ในกรณี

มีเหตุเจ็บป่วย หรือขาดคุณสมบัติ เลิกหรือยุบตำแหน่งใด หรือไม่ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(๖) กรณีมีเหตุตามมาตรา ๑๑๑ เช่น หย่อนความสามารถ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่

(๗) ถูกเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐๑

(๘) ต้องโทษจำคุกจากความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(๙) ต้องไปรับราชการทหารตามมาตรา ๑๑๔

(๑๐) ต้องออกจากราชการ เนื่องจากกระทำผิดก่อนโอนมาจากพนักงานส่วน

ท้องถิ่น

โดยสรุป กรณีให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการจะเป็นกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ขาดคุณสมบัติทั่วไป กรณีมีมลทินหรือมีหมองในเรื่องที่ถูกสอบสวน กรณีปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามที่กฎหมายกำหนด เช่น หย่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุต้องมีกระบวนการทางปกครองก่อนออกคำสั่งให้ออกจากราชการ คือ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ให้โอกาสทราบข้อกล่าวหาและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และแสดงพยานหลักฐานเสียก่อน

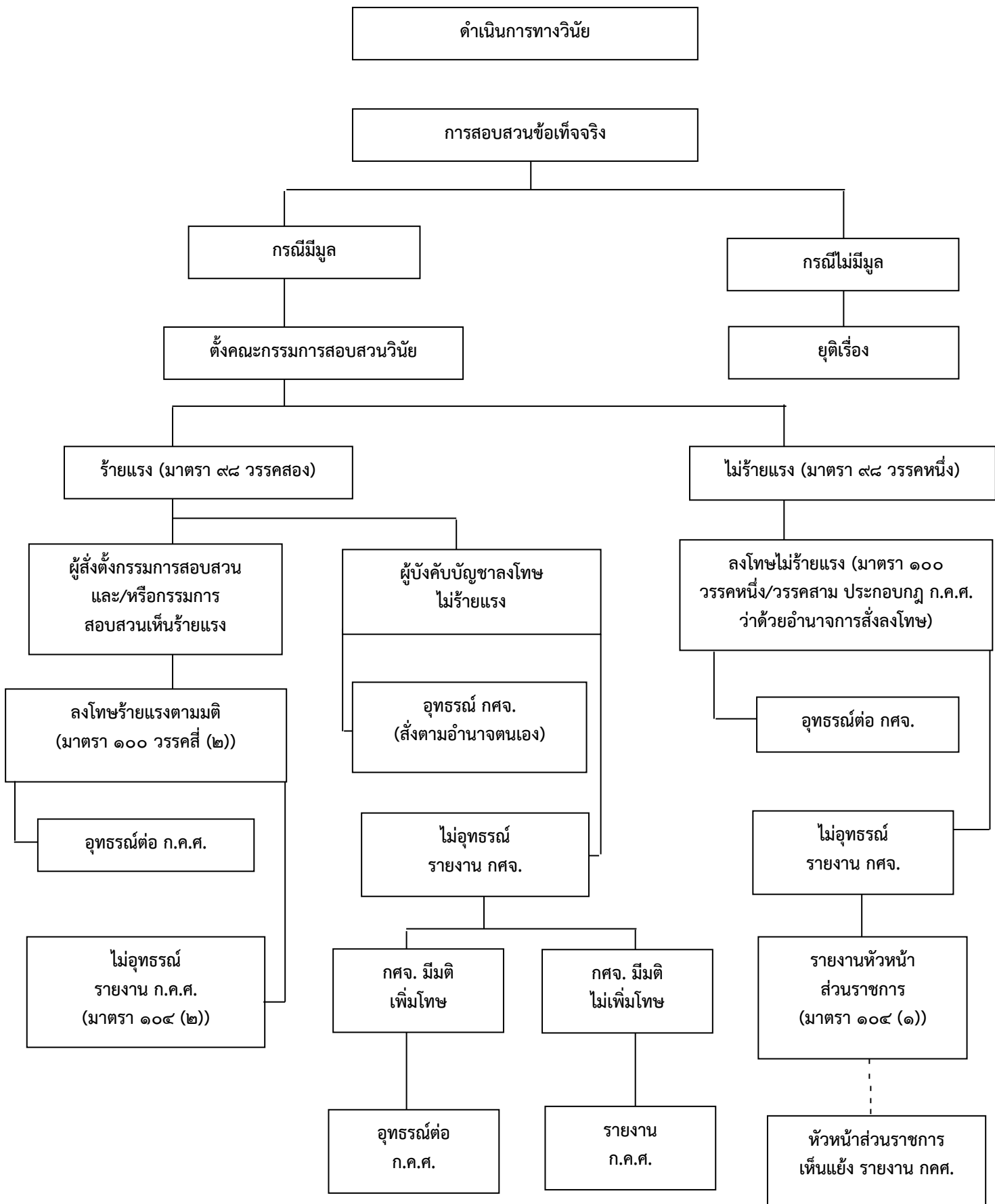
แต่ในกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามมาตรา ๓๐(๙) เป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษาผู้บังคับบัญชาต้องสั่งให้ออกจากราชการโดยพลันตามมาตรา ๔๙ แล้วรายงานไปยัง กคจ.

แต่เดิม ตามระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

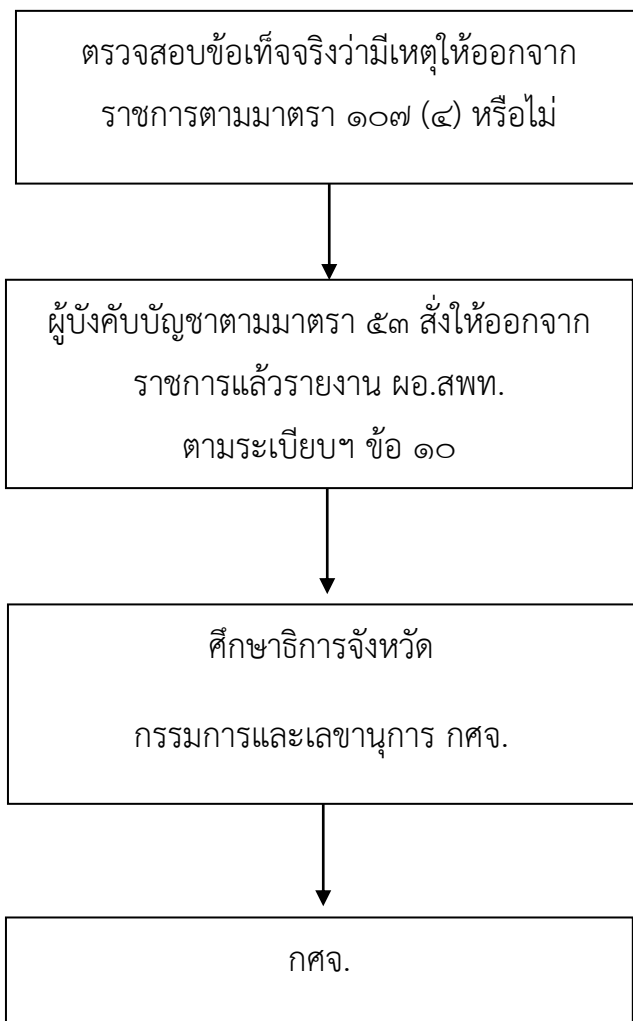
(วรรคหนึ่ง) “...เมื่อผู้บังคับบัญชา ได้สั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสามและวรรคห้า มาตรา ๑๑๐ (๑)(๓) และ (๖) มาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๘ แล้วให้รายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(วรรคสอง) เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการหรือได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งและได้รับพิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา...” ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงต้องรายงานไปยัง ศึกษาธิการจังหวัด กรรมการและเลขานุการ นำเข้าวาระการประชุมเพื่อเสนอ กคศ. ต่อไป และสิ้นสุดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ผังแสดงขั้นตอนการรายงานการสั่งให้ออกจากราชการตาม มาตรา ๑๐๗

๗. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

๗.๑ การอุทธรณ์

ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/ ๒๕๕๙ ตามข้อ ๕ ได้กำหนดให้ โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๒๓(๔) ได้กำหนดให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงทำให้การพิจารณาอุทธรณ์เป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ.

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ กศจ. เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์เป็นไปโดยถูกต้องจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์

ความหมายและวัตถุประสงค์

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นที่เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษ

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยได้ร้องขอความยุติธรรมจากการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งมี อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย ซึ่งปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาโอนไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ.

กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เกี่ยวข้อง และคำพิพากษาศาลปกครองที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

๓. กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๔. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เรื่อง การสอบสวนปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก

๕. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ๐๒๐๖.๙/ว ๕ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เรื่อง การเทียบให้บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ มีวิถยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย

๖. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖
เรื่อง การพิจารณาย้ายผู้บริหารสถานศึกษา

๗. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๑๑ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗
เรื่อง การลดโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา
อื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒)

๘. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ.๖๘๘/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดง
ที่ อ.๑๓๓/๒๕๕๓

๙. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ.๓๔๙/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดง
ที่ อ.๖๐๐/๒๕๕๔

อำนาจ กศจ. ในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

กศจ. มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์โทษคำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงตามข้อ ๗(๓) ของกฎ
ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา
หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งลงโทษตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษ
ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งตามกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าวกำหนดให้
ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕% ของอัตรา
เงินเดือนและเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งเดือน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจลงโทษ
ภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕% ของอัตราเงินเดือนและเป็นเวลาไม่เกินสองเดือน
หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งขั้น

หลักการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ

การพิจารณาอุทธรณ์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์
และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเมื่อได้รับหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษที่ยื่นต่อ กศจ. แล้ว
ในการพิจารณามีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑. การพิจารณาตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์

๑.๑ หนังสืออุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต้องทำเป็น
หนังสือต้องมีสาระและมีลายมือชื่อผู้อุทธรณ์

- การอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
- การอุทธรณ์จะเป็นอย่างอื่นใดที่ไม่ใช่หนังสือไม่ได้

๑.๒ สาระในหนังสืออุทธรณ์

- ต้องมีข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ ในหนังสืออุทธรณ์จะต้องมี
ข้อความแสดงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายหรือเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ผู้อุทธรณ์ ถูกลงโทษ
โดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร หรือมีข้อคัดค้าน ข้อโต้แย้งอย่างไร

- ต้องปรากฏลายมือชื่อผู้อุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือ
อุทธรณ์ด้วยตนเอง ผู้อื่นจะลงลายมือชื่อแทนผู้อุทธรณ์ไม่ได้

- ต้องปรากฏที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ ในหนังสืออุทธรณ์จะต้องมีที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ที่สามารถติดต่อได้ (ข้อ ๔ วรรคสอง)

- การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา ผู้อุทธรณ์สามารถที่จะแสดงความประสงค์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ กศจ. ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ โดยต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ กศจ. โดยตรงภายในสามสิบวันที่ได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๔ วรรคสาม)

๑.๓ การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัด (ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง) เนื่องจากศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ

สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้องยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตั้งอยู่ หรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัด

สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัด ที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการศึกษาที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่ หรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการศึกษาที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่

ทั้งนี้ กรณียื่นอุทธรณ์ส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัดภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคสาม)

๑.๔ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเพิ่มเติม เมื่อได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ กศจ. และให้ กศจ. รับไว้พิจารณา (ข้อ ๙ วรรคหก)

๑.๕ การตรวจสอบกำหนดเวลาและการนับเวลาในการยื่นอุทธรณ์

การตรวจสอบกำหนดเวลาในการยื่นอุทธรณ์ต้องตรวจสอบหลักฐานการได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษว่าผู้อุทธรณ์ได้รับแจ้งลงโทษเมื่อใด และมีการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. ให้ผู้อุทธรณ์ทราบหรือไม่

- กรณีมีการแจ้งสิทธิให้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. ให้ดำเนินการตรวจสอบว่า ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษหรือไม่ (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ.)

- กรณีไม่มีการแจ้งสิทธิได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. กรณีผู้สั่งลงโทษทางวินัยไม่แจ้งสิทธิและระยะเวลาในการอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบจะทำให้ระยะเวลาใช้สิทธิของการยื่นอุทธรณ์ขยายออกไปอีก ถ้ามีการแจ้งสิทธิให้ผู้อุทธรณ์ใหม่ก็ย่อมทำให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งสิทธิครั้งใหม่ แต่ถ้าไม่มีการแจ้งสิทธิให้ผู้อุทธรณ์คำสั่ง

ลงโทษใหม่สิทธิการอุทธรณ์ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๔๐)

๑.๖ การนับระยะเวลาในการอุทธรณ์ (ข้อ ๑๘ ของกฎ ก.ค.ศ.)

การนับเวลาเริ่มต้น ให้เริ่มนับวันถัดจากวันที่ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษ แต่เมื่อได้รับการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้อุทธรณ์ทราบพร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งลงโทษให้ผู้อุทธรณ์ รวมทั้งทำบันทึกลงวันเดือนปี เวลาและสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้ง พร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้วให้ถือวันที่แจ้งนั้นเป็นวันที่ผู้อุทธรณ์ได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่ไม้อาจแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษได้โดยตรงแต่ได้มีการแจ้งเป็นหนังสือโดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้อุทธรณ์ ณ ที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ โดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้อุทธรณ์เก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้อุทธรณ์ได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งลงโทษฉบับที่ให้ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์ได้รับแจ้งคำสั่งแล้ว

การนับเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งการนับเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งการนับเวลานั้น

ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์นำหนังสืออุทธรณ์มายื่นด้วยตนเอง ให้ถือวันที่ยื่นได้ประทับตรารับและลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานเป็นวันที่ยื่นอุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคสี่) และหากผู้อุทธรณ์ลงหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ต้องถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคห้า)

เมื่อ กศจ. ได้พิจารณาหนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้วเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ทำเป็นหนังสือมีสาระสำคัญถูกต้องครบถ้วนและอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ก็ให้รับอุทธรณ์ดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

หากหนังสืออุทธรณ์มีข้อบกพร่องหรือมีข้อความที่อ่านไม่เข้าใจหรือผิดอย่างเห็นได้ชัดว่าเกิดจากความไม่รู้หรือความเลินเล่อของคุณกรณี ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗

๒. การพิจารณาข้อกฎหมายในสำนวนการสอบสวนและคำอุทธรณ์

เมื่อตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ที่ยื่นต่อ กศจ. แล้วเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่รับไว้พิจารณาต่อไปได้แล้ว ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินการขอสำนวนการสอบสวนทางวินัยจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้อุทธรณ์สังกัดอยู่ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของ กศจ. เว้นแต่จะได้มีการรายงานการดำเนินการทางวินัยมายัง กศจ. แล้ว เมื่อได้รับสำนวนการ

สอบสวนทางวินัยแล้วจะต้องพิจารณาตรวจสอบข้อกฎหมายในสำนวนการสอบสวนและคำอุทธรณ์ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายของผู้อุทธรณ์ ดังต่อไปนี้ด้วย

๒.๑ ตรวจสอบกระบวนการดำเนินการทางวินัย

- ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่

- คณะกรรมการสอบสวนมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องระบุว่าเป็นวินัยไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรง (ตามแบบ สว.๑) หรือไม่

- มีการแจ้งข้อกล่าวหาและรับทราบข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (ตามแบบ สว. ๓) หรือไม่

- การสอบปากคำพยานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เช่น การสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็กต้องมีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่ร้องขอ

หรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย (ข้อ ๒๘ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐)

- มีการประชุมกรรมการสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่

- การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยสั่งโดยผู้มีอำนาจ หรือไม่

- คำสั่งลงโทษระบุเหตุผล ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อ

กฎหมายที่อ้างถึงข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของผู้ออกคำสั่ง หรือไม่

- คำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นเรื่องเดียวกับที่ได้มีการแจ้งข้อ

กล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่

๒.๒ ตรวจสอบอำนาจการพิจารณาทางปกครอง

ตรวจสอบกรณีที่มีเหตุทำให้เจ้าหน้าที่ทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ หรือมีเหตุอันมีสภาพร้ายแรงที่อาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลาง ตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อันจะทำให้การพิจารณาทางปกครองนั้นไม่

ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี และหลายกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เช่น

- คณะกรรมการสอบสวนกับคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

เป็นบุคคลคนเดียวกัน

- คณะกรรมการสอบสวนวินัยเข้ามาเป็นอนุกรรมการหรือ

กรรมการและร่วมพิจารณาในชั้นวินิจฉัยความผิดและกำหนดโทษของ กศจ.

๒.๓ ตรวจสอบคำอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย

๒.๓.๑ การคัดค้านผู้พิจารณา (กศจ.)

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีการคัดค้านผู้พิจารณาว่ามีเหตุที่จะทำให้ทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ ตามข้อ ๖ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษมีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ
- เป็นผู้กล่าวหาหรือคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดา มารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

โดยการคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์ต้องแสดงข้อเท็จจริง ที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ กศจ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านแล้ว อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมิได้ขอถอนตัวให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้านพิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการผู้นั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่า การให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริง และเป็นธรรมจะได้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้

๒.๓.๒ อุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีการอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย กศจ. จะต้องพิจารณาและมีความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายของผู้อุทธรณ์ด้วย

เมื่อ กศจ. พิจารณาแล้วเห็นว่า กระบวนการดำเนินการทางวินัยเห็นชอบด้วยกฎหมายแล้ว จะต้องพิจารณาในข้อเท็จจริงต่อไป แต่หากเห็นว่า กระบวนการดำเนินการทางวินัยขั้นตอนใดไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำอุทธรณ์ฟังขึ้นในปัญหากฎหมายจะต้องพิจารณาให้ไปดำเนินการใหม่ให้ถูกต้องต่อไป

๓. การพิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริง

กศจ. จะต้องพิจารณาอุทธรณ์จากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาเบื้องต้นของผู้บังคับบัญชา สำนวนการสอบสวนทางวินัยหรือสำนวนของ ป.ป.ช. หรือองค์กรตรวจสอบตามกฎหมายอื่นและในกรณีจำเป็นอาจขอเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานอื่นหรือให้บุคคลใด หรือหน่วยงานใดมาชี้แจงเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาได้ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับหนังสืออุทธรณ์นำมาพิจารณาห้ก้างซึ่งนำนักพยาน (ข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว)

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม กศจ. ให้นัดผู้อุทธรณ์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม กศจ. โดยให้แจ้งผู้ส่งลงโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงด้วยตนเองหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ต่อที่ประชุม กศจ. ครั้งนั้นได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสาม) แต่อย่างไรก็ดี หาก กศจ. พิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ จะให้งดการแถลงด้วยวาจาก็ได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสอง)

ทั้งนี้ หากให้ผู้อุทธรณ์แถลงการณ์ก็นำคำแถลงการณ์ด้วยวาจามาประกอบการพิจารณาโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำอุทธรณ์ด้วย

ในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษจะต้องพิจารณาถึงการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาความผิดนั้น ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยจากข้อเท็จจริงโดยละเอียด ถัดจากพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายว่ามีน้ำหนักเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดตามข้อกล่าวหาผู้บังคับบัญชาจะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติหรือความลำเอียง และการสั่งลงโทษเหมาะสมกับความผิดตามที่กฎหมายกำหนดและตามมาตรฐานโทษ นอกจากนี้จะต้องนำหลักมโนธรรมและหลักความเป็นธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย กล่าวคือ

- หลักนิติธรรม ได้แก่ การพิจารณาโดยยึดหลักการกระทำใดจะเป็นความผิดทางวินัยกรณีใด ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย หากไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบของการกระทำผิดกรณีนั้นด้วย ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบทความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

- หลักมโนธรรม ได้แก่ การพิจารณาให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรมตามความเป็นจริงและตามเหตุผลที่ควรจะเป็น หมายถึง การพิจารณาความผิดไม่ควรคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความยุติธรรมด้วย โดยจะต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร แล้วพิจารณาความผิดไปตามสภาพความเป็นจริง

ในกรณีที่ กศจ. พิจารณาแล้วเห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้อง และเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็มีอำนาจสอบสวนใหม่ หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่ หรือสอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปให้ผู้สอบสวนเพิ่มเติมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า กศจ. หรือคณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวข้างต้น เห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่หรือเขตพื้นที่การศึกษานั้นทำการสอบสวนแทนได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสี่และวรรคห้า ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐)

๔. การพิจารณามีมติ

กศจ. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์วินัยไม่ร้ายแรงแล้วเสร็จ สามารถมีมติได้ตามข้อ ๑๔ ของ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้ว ให้มีมติยกอุทธรณ์
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิด ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติให้เพิ่มโทษ เป็นสถานโทษที่หนักขึ้น
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษที่เบาลง
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ ให้มีมติให้สั่งงดโทษ โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้
- ถ้าเห็นว่าการการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัยหรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัย ให้มีมติให้ยกโทษ
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความ ให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิดและเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
- ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. หรือเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๙๘ วรรคสองแล้ว ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
- ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิดและเห็นว่า ผู้อุทธรณ์มีกรณีสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) มาตรา ๑๑๑ หรือมาตรา ๑๑๒ ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งกรรมการสอบสวน และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
- ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรมให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

๕. การแจ้งผลพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อ กศจ. ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้ว สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

- ๕.๑ แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดของผู้อุทธรณ์เพื่อแจ้งผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งลงโทษ

- ในกรณีที่ กศจ. มีมติเป็นประการใด ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมต้องสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น (ข้อ ๑๕ ของกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว)

๕.๒ แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์พร้อมทั้งแจ้งสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย และผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกไม่ได้ (กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง)

สำหรับกรณีที่ตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงแก่ผู้อุทธรณ์ และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ส่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อ กศจ. พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงแล้วเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์จากโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน เป็นโทษปลดออกหรือไล่ออก หรือให้ออกที่ไม่ใช่โทษทางวินัย ให้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์หรือร้องทุกข์แล้วแต่กรณี ต่อ ก.ค.ศ. ได้อีกครั้งหนึ่ง (ข้อ ๑๖ ของกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์

ทั้งนี้ เมื่อผู้อุทธรณ์ได้มีการยื่นอุทธรณ์ไว้แล้ว หากการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ยังไม่เสร็จสิ้นผู้อุทธรณ์จะขอถอนอุทธรณ์โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งตรงต่อ กศจ. เมื่อได้ถอนอุทธรณ์แล้ว การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

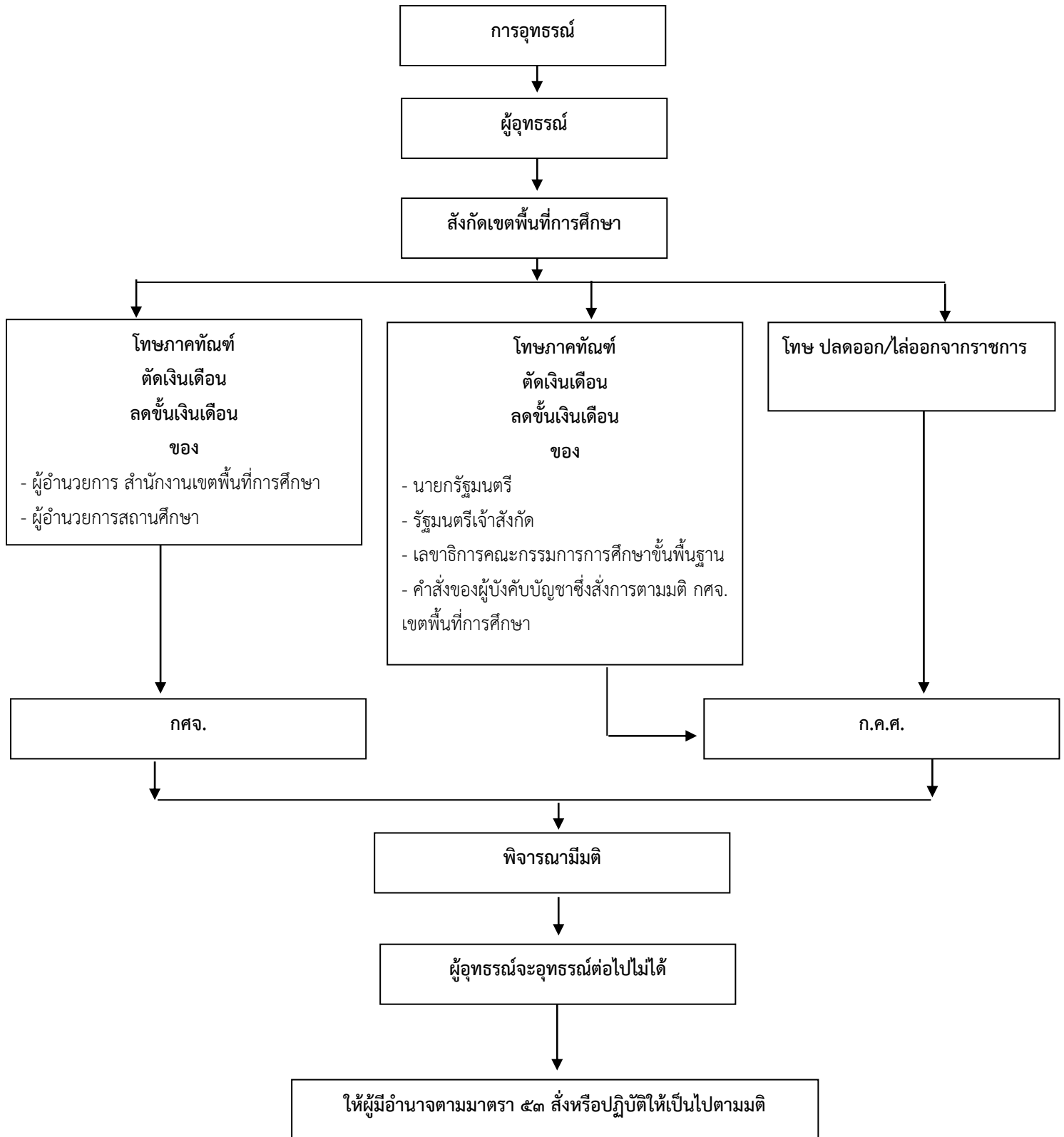
หมายเหตุ

๑. การพิจารณาอุทธรณ์กรณีผู้อุทธรณ์ย้ายไปสังกัดอื่นที่อยู่ในเขตอำนาจของ กศจ. แห่งใหม่ ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งอยู่ต่าง กศจ. เดิมให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ กศจ. ที่ผู้ยื่นอุทธรณ์ได้ย้ายไปสังกัด

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งอยู่ต่าง กศจ. เดิม หลังจากที่ได้อื่นอุทธรณ์ต่อ กศจ. เดิมไว้แล้ว และ กศจ. เดิมนั้นยังมิได้มีมติตามข้อ ๑๔ ให้ส่งเรื่องอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานตามข้อ ๑๓ ไปให้ กศจ. ที่ผู้อุทธรณ์ได้ย้ายไปสังกัดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไป

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งอยู่ต่าง กศจ. เดิม หลักจาก กศจ. เดิมได้มีมติตามข้อ ๑๔ แล้ว แต่ผู้บังคับบัญชายังมิได้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น ให้ส่งเรื่องอุทธรณ์และหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งรายงานการประชุม และมติ กศจ. เดิม ไปให้ผู้บังคับบัญชาใหม่เป็นผู้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น

๒. สำหรับตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) เนื่องจากปัจจุบันระบบเงินเดือนเป็นแบบช่วง (ขั้นต่ำขั้นสูง) จึงไม่อาจลงโทษลดขั้นเงินเดือนได้ ดังนั้น หาก กศจ. พิจารณาแล้วเห็นสมควรลงโทษลดขั้นเงินเดือนก็ควรใช้ดุลพินิจเปลี่ยนแปลงโทษจากโทษลดขั้นเงินเดือนเป็นโทษที่มีอยู่และสามารถลงโทษได้ตามความเหมาะสม เช่น โทษตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕% ของอัตราเงินเดือนและเป็นเวลาไม่เกินสามเดือน

๗.๒. การร้องทุกข์

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. โดยที่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓ (๔) ได้กำหนด อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงทำให้การพิจารณาการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงทำให้การพิจารณาการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ เป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ.

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ กศจ. ในเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์เป็นไปโดยถูกต้องจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

ความหมายและวัตถุประสงค์ของการร้องทุกข์

การร้องทุกข์ หมายถึง การร้องขอให้แก้ไขปัญหาที่เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ไม่ใช่การโต้แย้งคำสั่งลงโทษทางวินัย หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อตรวจสอบความถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง

(๒) เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม ซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติราชการ และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

(๓) เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบปัญหาของหน่วยงานและหาหนทางแก้ไขปัญหาได้

ทันที่

กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

๓. กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์ และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การพิจารณาย้ายผู้บริหารสถานศึกษา

อำนาจของ กศจ. ในการพิจารณา ร้องทุกข์

กศจ. มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ทั้งนี้ เหตุแห่งการร้องทุกข์ต้องเป็นการกระทำของผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา (ข้อ ๓ ประกอบ ข้อ ๗ (๒) ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

กรณีร้องทุกข์คำสั่งให้ออกจากราชการและคำสั่งพักราชการ กศจ. ไม่มีอำนาจพิจารณาต้องร้องทุกข์ ต่อ ก.ค.ศ. (ข้อ ๒ และข้อ ๗ (๑) ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

การพิจารณาร้องทุกข์ของ กศจ.

การพิจารณาร้องทุกข์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์ที่ยื่นต่อ กศจ. แล้ว ในการพิจารณามีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑. การพิจารณาตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์

๑.๑ หนังสือร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือ การร้องทุกข์ต้องเป็นหนังสือและต้องมีสาระและมีลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์

- จะร้องทุกข์ด้วยวาจาหรือจะร้องทุกข์ด้วยวิธีอื่นโดยไม่ทำเป็นหนังสือ

ไม่ได้

๑.๒ สาระในหนังสือร้องทุกข์

- ต้องมีลายมือชื่อ ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้) และตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์

- ต้องมีสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและมีเหตุผลให้เห็นว่าไม่ได้รับความ

ความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไร มีข้อโต้แย้งคัดค้านอย่างไร และประสงค์ให้ กศจ. มีมติอย่างไร

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์มีสาระสำคัญ

ถูกต้องครบถ้วนและอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาร้องทุกข์ ก็ให้รับเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

หากหนังสือร้องทุกข์มีสาระไม่ครบถ้วนและยังอยู่ในกำหนดระยะเวลาร้องทุกข์ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ (ชั้นเจ้าหน้าที่)

- การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา ถ้าผู้ร้องทุกข์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาท่อที่ประชุมต้องแสดงความประสงค์ไว้ในหนังสือร้องทุกข์หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้โดยยื่นหรือส่งต่อ กศจ. ก่อนเริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

๒. การตรวจสอบกำหนดเวลาร้องทุกข์และการนับเวลาในการร้องทุกข์

การตรวจสอบกำหนดเวลาในการยื่นหนังสือร้องทุกข์และการนับเวลาในการร้องทุกข์ ต้องตรวจสอบจากหลักฐานการได้รับทราบคำสั่งหรือเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ ว่าได้รับทราบหรือเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์เมื่อใด และมีการแจ้งสิทธิในการร้องทุกข์ต่อ กศจ. หรือไม่

การร้องทุกข์ผู้ร้องทุกข์ต้องร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ (ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๒.๑ กรณีมีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ต่อ กศจ. ต้องตรวจสอบว่าผู้ร้องทุกข์ได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งหรือไม่

๒.๒ กรณีไม่มีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ต่อ กศจ. กรณีผู้บังคับบัญชาไม่แจ้งสิทธิในการร้องทุกข์ให้ทราบจะทำให้ระยะเวลาในการใช้สิทธิร้องทุกข์ขยายออกไปอีก ถ้ามีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ใหม่ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งสิทธิครั้งใหม่ แต่ถ้าไม่มีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ใหม่ให้สิทธิการร้องทุกข์ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

๒.๓ การนับเวลาในการร้องทุกข์

- การนับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันที่ได้รับทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์นั้นเป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่งแห่งการเริ่มนับเวลา ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์นำหนังสือร้องทุกข์มายื่นเอง ให้ถือวันที่รับหนังสือเป็นวันยื่นหนังสือร้องทุกข์ ส่วนกรณีที่ส่งหนังสือร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝาก หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

- การนับเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งการนับเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่ที่ถัดไปเป็นวันสุดท้ายแห่งการนับเวลานั้น

(ข้อ ๑๗ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ.

๒๕๕๑)

๓. การยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์

การยื่นหนังสือร้องทุกข์ต้องทำหนังสือถึงประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัด (ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง) เนื่องจากศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของ กศจ.

สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาต้องยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับต่อประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาส่งหนังสือร้องทุกข์ไปยังศึกษาธิการจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการศึกษาที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่

๔. การร้องทุกข์เพิ่มเติม เมื่อได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ฉบับแรกต่อ กศจ. ไว้โดยชอบแล้วผู้ร้องทุกข์จะยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ก่อนที่ กศจ. เริ่มพิจารณาร้องทุกข์ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ กศจ. และให้ กศจ. รับไว้พิจารณา (ข้อ ๖ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๕. การขอถอนคำร้องทุกข์ ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะให้มีการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ต่อไปจะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ก่อนที่ กศจ. จะพิจารณาเสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อ กศจ. เมื่อได้ถอนเรื่องร้องทุกข์แล้ว การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นเป็นอันระงับ (ข้อ ๑๐ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๖. ผู้ไม่อาจพิจารณาเรื่องทุกข์ได้ และการคัดค้านกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์

๖.๑ หากผู้มีหน้าที่พิจารณาร้องทุกข์มีเหตุอันมีสภาพร้ายแรงที่ทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลาง บุคคลนั้นไม่อาจพิจารณาเรื่องทุกข์ได้ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๕

๖.๒ การคัดค้านกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้าน คณะกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำที่ทำให้เกิดการร้องทุกข์

๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

๔) เป็นคู่สมรส บุพการีผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วม บิดาหรือมารดา กับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์นั้น ผู้ร้องทุกข์ ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือ ก่อนที่ กศจ. เริ่มพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านแล้ว อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอ ถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาร้องทุกข์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมิได้ขอถอนตัวให้อนุกรรมการ หรือกรรมการที่เหลืออยู่ นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้าน พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณา ร้องทุกข์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าทำให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาร้องทุกข์ดังกล่าวจะ เป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วม พิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้ (ข้อ ๙ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๗. การดำเนินการพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ที่ยื่นต่อ กศจ. แล้วเห็นว่า เป็นคำร้อง ทุกข์ที่รับไว้พิจารณาต่อไปได้แล้ว ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการมีหนังสือพร้อมส่งสำเนา หนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบ และให้จัดส่งคำชี้แจงและเอกสารหรือ หลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของ กศจ. โดยเมื่อได้รับคำชี้แจงและเอกสารหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องแล้วจะต้องพิจารณาตรวจสอบคำร้องทุกข์ทั้งในประเด็นข้อกฎหมายและประเด็นข้อเท็จจริง

โดยการพิจารณาคำร้องทุกข์จะต้องพิจารณาข้อกฎหมายเป็นอันดับแรก เพราะการร้องทุกข์จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

- (๑) ร้องทุกข์ภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่
- (๒) มีการลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์หรือไม่
- (๓) หนังสือร้องทุกข์มีสาระสำคัญหรือไม่
- (๔) ระบุที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์หรือไม่
- (๕) มีการขอแถลงการณ์ด้วยวาจาหรือไม่
- (๖) มีการคัดค้านผู้พิจารณาร้องทุกข์หรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาร้องทุกข์เป็นผู้

มีส่วนได้เสียหรือมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลางหรือไม่

นอกจากนี้ การพิจารณาคำร้องทุกข์ ให้ กศจ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย และมีอำนาจขอเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยงานหรือขอให้ผู้แทนหน่วยงาน หรือบุคคลใดๆ มาชี้แจง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ กรณีที่ผู้ร้องทุกข์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้ ในกรณีที่นัดให้ผู้ร้องทุกข์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลง หรือจะมอบหมายเป็นหนังสือให้ผู้แทนมาแถลงต่อที่ประชุมก็ได้ (ข้อ ๑๒ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๘. การพิจารณามีมติ

กศจ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้วเสร็จ สามารถมีมติได้ตามข้อ ๑๔ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

- ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ชอบด้วยกฎหมายแล้วให้มีมติยกคำร้องทุกข์
- ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติหรือให้ขอแนะนำตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ
- ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเป็นธรรมให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี
- ถ้าเห็นว่ากรณาร้องทุกข์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือข้อ ๗ หรือข้อ ๘ ให้มีมติไม่รับคำร้องทุกข์

การพิจารณามีมติเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวข้างต้น ให้บันทึกเหตุผลของการพิจารณาวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุมด้วย

๙. การแจ้งผลพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อ กศจ. ได้พิจารณาร้องทุกข์แล้ว สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

- แจ้งผลการพิจารณาร้องทุกข์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดของผู้ร้องทุกข์เพื่อแจ้งผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์
- แจ้งผลการพิจารณาร้องทุกข์พร้อมทั้งสิทธิการฟ้องคดีปกครองภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองให้ผู้ร้องทุกข์ทราบด้วยและผู้ร้องทุกข์จะต้องทุกข์ต่อไปไม่ได้ (เป็นที่สุด)

การดำเนินการตามผลการพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อได้รับแจ้งมติ กศจ. ได้มีมติแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และมติของ กศจ. ให้เป็นที่สุด (ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

